

Samenvatting Voortgangsrapport Biogas-E 2014

Richtlijn 2009/28/EC van de Europese Unie heeft tot doel het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in de totale Europese energieconsumptie en productie te verhogen. De EU wenst hiermee verschillende duurzaamheidsdoelstellingen te halen, o.a. door het beperken van de uitstoot van broeikasgassen (belangrijk voor de klimaatverandering), het conserveren van niet-hernieuwbare grondstoffenreserves en de ontwikkeling van een kennisindustrie, economische groei en werkgelegenheid o.a. op het platteland. Het algemeen bindend streefcijfer van deze richtlijn is 20% voor het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in het totale energieverbruik en minstens 10% voor het aandeel van biobrandstoffen in brandstoffen voor vervoer te verwezenlijken in elke lidstaat, en om tegen 2020 bindende nationale streefcijfers te realiseren, overeenkomstig het algemene EU-streefcijfer van 20%. In 2010 werden voor alle Europese landen nationale actieplannen voorgelegd. Voor België is het streefcijfer 13% hernieuwbare energie in 2020. Om dit cijfer te kunnen halen, werden volgende subdoelstellingen vastgelegd: 21% voor groene stroom, 12% voor groene warmte en koeling, en 10% voor transport. Ondertussen heeft de Vlaamse Regering in het kader van de subdoelstellingen van groene stroom, een beleidsdoelstelling van 10,5% hernieuwbare energie tegen 2020 vastgelegd. Voor biogas werd daarbij een subdoelstelling vastgelegd van 760 GWh groenestroomproductie tegen 2020.

Biogas, gevormd uit biomassa via anaerobe vergisting, leverde in 2013 met 602 GWh een significante bijdrage aan de productie van groene stroom in Vlaanderen. In die periode maakte biogas 9,7% uit van de bruto groenestroomproductie in Vlaanderen. Dit is een stijging t.o.v. vorig jaar, toen het aandeel groene stroom uit biogas 8,5% bedroeg. Biogas kan worden gewonnen uit diverse biomassastromen, voornamelijk organisch biologisch afval. Hierdoor is vergisting niet enkel een hernieuwbare bron van energie, maar ook een stap in de valorisatie van rest- en afvalstromen. Vlaanderen is een internationale voortrekker in de verwerking van organische afvalstoffen met bijhorende energierecuperatie. De unieke uitdagingen in Vlaanderen (strenge eisen voor nutriëntenverwerking, ruimtelijke planning, beschikbare biomassastromen) hebben geleid tot heel wat innovatieve oplossingen en kwalitatieve tewerkstelling. Tot nu toe wordt bijna al het biogas in Vlaanderen energetisch gevaloriseerd via warmtekrachtkoppeling (WKK) van stroom en warmte.

De verscheidene facetten van biogas zijn echter niet voldoende gekend en daarom wil Biogas-E vzw deze nog eens extra benadrukken: decentrale energieproductie, productie van groene warmte en groene stroom, energiebalans in evenwicht, eenvoudig handelbare energiedrager, nutriëntrecyclage, reststroomverwerking en vooral duurzaamheid. Daarnaast realiseert de biogassector een efficiëntere inzet van inputstromen en wordt mesttransport naar andere regio's vermeden. Het geproduceerde digestaat kan eveneens ingezet worden als groene meststof.

Naast de gekende CO₂-besparing door de positieve primaire energiebesparing, vertoont biovergisting nog een bijkomend voordeel op vlak van broeikasgasemissie door de reductie van methaanemissies

(CH₄) uit de intensieve veehouderij. Immers, bij frequent en vers afhalen van drijfmest uit de veehouderij en verwerking tot biogas worden niet alleen beduidend hogere biogasopbrengsten per ton mest bekomen, maar het methaangas (CH₄) wordt ook verhinderd in de 'natuurlijke' emissie van mestkelder naar atmosfeer. Aangezien de broeikaspotentie van CH₄ op 100 jaar basis overeenkomt met 25 keer deze van CO₂ impliceert een kleine rendementsverbetering op vlak van methaanemissie in de intensieve landbouw direct een significante inperking van de totale broeikasgasemissie. Hierdoor scoort de biogassector een enorme toegevoegde waarde op vlak van CO₂-reductie, ondanks de eerder beperkte omvang wanneer uitgedrukt in aantal bedrijfseenheden.

In 2013 verwerkte de biogas-sector 1.022.010 ton aan organisch-biologisch afval (OBA). (Vlaco vzw, 2013) Daarmee loste de sector niet alleen een maatschappelijk afvalprobleem op, maar werd door het ontstaan van een afzetmarkt ook een economisch positieve waarde gecreëerd voor nevenstromen afkomstig van diverse agro- en voeding gerelateerde sectoren. In de voorbije vijf jaar is de kostprijs voor de verwerking van OBA immers gewijzigd van een verwerkingskost (negatieve waarde) voor de voedingsnijverheid naar extra inkomst op afzet van energierijke OBA's (positieve waarde). Dit versterkt dus de internationale positie van de voedingssector, die in België de op één na grootste economische activiteit uitmaakt.

Er zijn momenteel 40 vergistingsinstallaties in Vlaanderen, met een totale verwerkingscapaciteit van 2.513.000 ton/jaar en een totaal geïnstalleerd vermogen van 102,56 MWe. De netto groenestroomproductie uit biogas is 602 GWh, dit is een stijging met 94 GWh t.o.v. vorig jaar. Desondanks het feit dat het aantal installaties stagneert, stijgen de productiecijfers wel. Dit betekent dat de vergistingsinstallaties effectiever werken en hun capaciteit beter invullen. Dit staat wel in schril contrast met het feit dat zeven installaties buiten werking of stand-by zijn, waarvan twee in overname en één vergister in herstelling. Vier vergisters gingen failliet, waarvan er zelfs twee installaties werden ontmanteld. Deze cijfers tonen aan dat de biogassector het moeilijk heeft. Diverse factoren hebben de voorbije jaren bijgedragen tot een verhoogde onzekerheid en lagere financiële opbrengsten: (i) beschikbaarheid van biomassa en stijging van de grondstofprijzen, (ii) moeizamere afzet en hogere kosten voor afzet/verwerking van digestaat en nevenstromen, (iii) lage commodityprijzen voor elektriciteit op de energie-index in vergelijking met vorige jaren, (iv) onvoldoende ondersteuning vanuit wettelijk steunkader voor groene energie uit biogas.

Biogas-E gelooft niet in het blind optrekken van steun maar streeft naar volgende belangrijke punten:

- reduceren van steunafhankelijkheid voor biogas door de bedrijven intrinsiek rendabeler te maken, deels door technologische verbeteringen aan te brengen (vb. opwerking en benutting biomethaan) maar ook door administratieve aanpassingen (vb. tijdsduur uitkering VREG certificaten, aanpak statuut en afzetkost voor digestaat). Ook dual fuel en intra-day trading voor stroom bieden opportuniteiten.
- een correcte toekenning van de werkelijke benodigde steun waarbij afgestapt wordt van de aftopping.
- Tevens is de certificaatgerechtigde periode van 10 jaar te kort. Er kan weliswaar een verlenging worden aangevraagd, maar deze verlengingsprocedure is onduidelijk en wordt te laat opgestart. In het verleden is gebleken dat het moeilijk is om te overleven zonder steun. Deze situatie is onrustwekkend voor de biogassector. Biogas-E vzw is vragende partij om via

interactief stakeholderoverleg, de verlengingsprocedure te helpen verduidelijken voor de biogassector.

Ook naar de toekomst toe ziet Biogas-E vzw een steeds moeilijker traject voor nieuwe projecten en realisaties: de milieuwetgeving wordt steeds strenger en er blijven problemen met buurtprotest, netaansluiting en financiering. Biogas-E vzw ziet ook een nood naar inzet op innovatie richting biogas als 'bioraffinage', met naast de opwekking van een energiedrager ook productie van andere hernieuwbare grondstoffen, zoals minerale meststoffen.

De biogassector in Vlaanderen heeft een belangrijke economische en maatschappelijke toegevoegde waarde. De maatschappelijke taak die de sector heeft bij het helpen realiseren van onze Europese hernieuwbare energiedoelstellingen, alsook bij het behalen van de klimaatdoelstellingen, zijn duidelijk. Daarnaast levert vergisting niet louter groene stroom, maar ook een aanzienlijk deel groene warmte. Bovendien vervult de sector naast energieopwekking ook veel bijkomende functies ten aanzien van afvalverwerking, nutriëntenverwerking en tewerkstelling. In vergelijking met andere milieu- en energieproductietechnologieën levert deze sector dus extra lokale tewerkstelling, symbiose en verankering van economische activiteiten aan de Vlaamse economie. Niet enkel via de exploitatie van vergistingsinstallaties zelf, maar ook via de afvalverwerkingssector, studie bureaus, constructiebedrijven, onderzoekscentra en analyselabo's, waardoor het geïnvesteerde kapitaal ook de verdere ontwikkeling van de Vlaamse economie verstrekt. Op die manier vloeit het grootste deel van de steun voor groene stroom terug via toegevoegde waarde aan de Vlaamse economie.

Als de maatschappelijke voordelen van geïntegreerde afvalverwerking en hernieuwbare energieproductie, samen met de economische voordelen, in rekening worden gebracht, zal de vergistingssector in Vlaanderen zijn maatschappelijke rol als duurzame materialenbeheerder en hernieuwbare energieproducent verder kunnen blijven vervullen.

